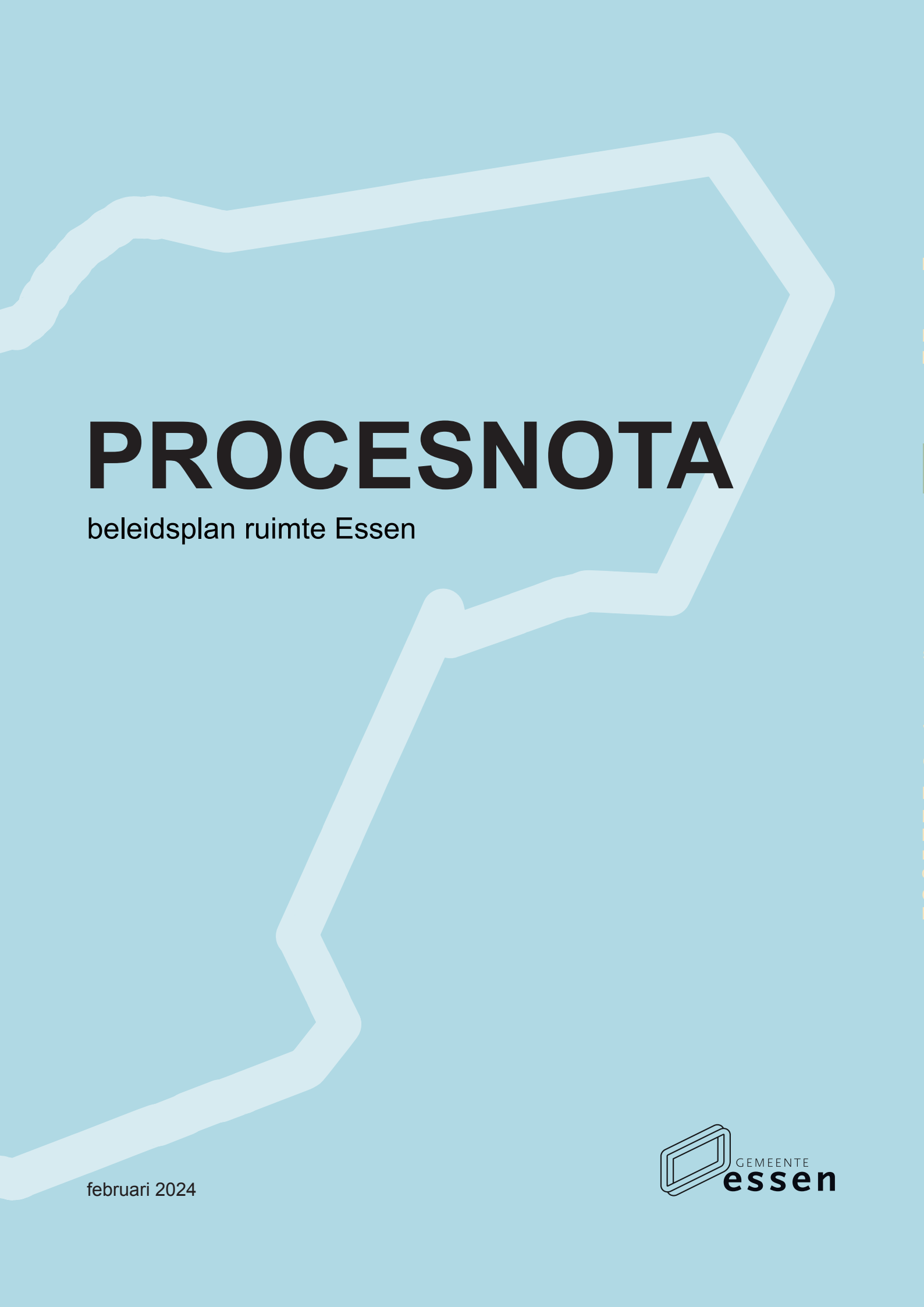

PROCESNOTA

beleidsplan ruimte Essen

februari 2024

COLOFON

COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN SCHEPENEN

Gaston Van Tichelt
Dirk Konings
Helmut Jaspers
Brigitte Quick
Arno Aerden
Brigitte Van Aert

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Gaston Van Tichelt

CONTACT

Gemeente Essen
Dienst ruimtelijke ordening
Heuvelplein 23, 2910 Essen
www.essen.be
omgeving@essen.be

INHOUDELIJKE UITWERKING

OMGEVING cv

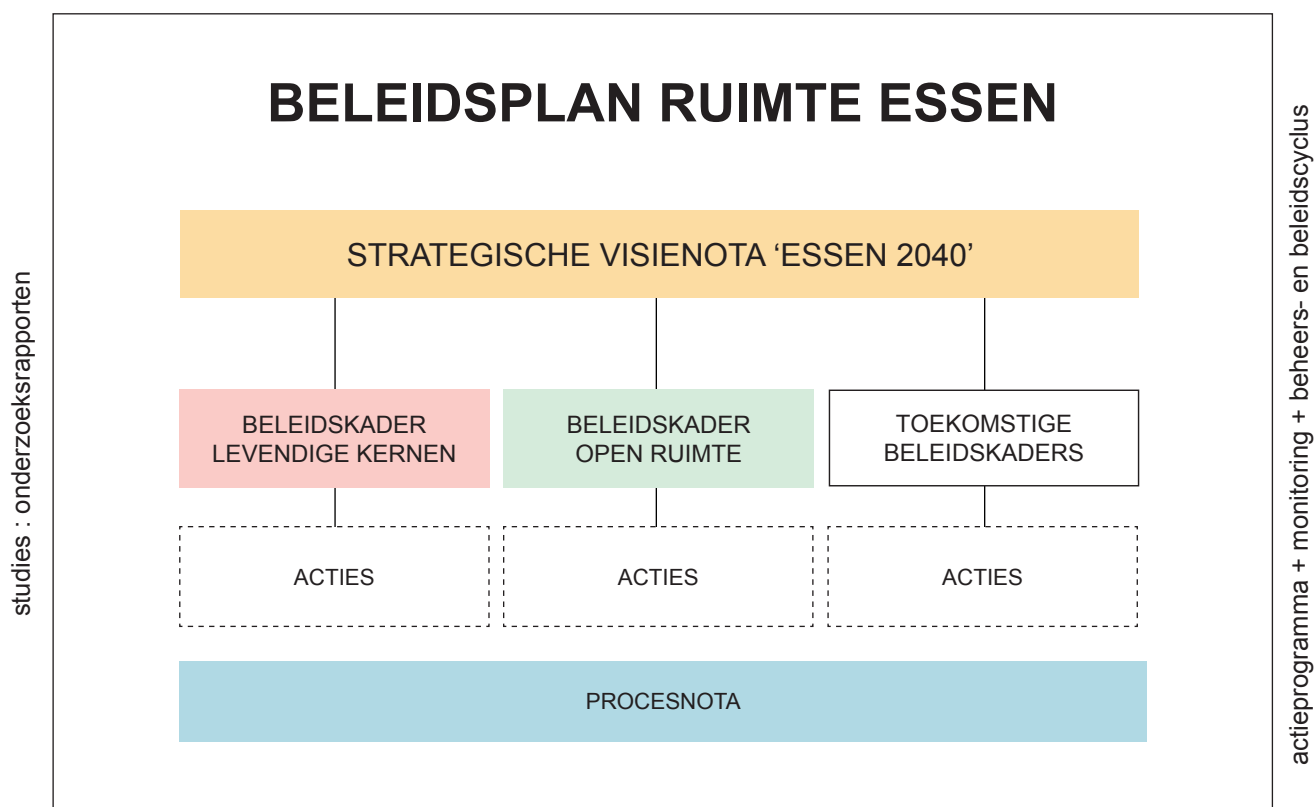
OMGEVING

LANDSCAPE ARCHITECTURE · URBANISM

PROCESNOTA

beleidsplan ruimte Essen

LEESWIJZER

figuur 1 opbouw beleidsplan ruimte Essen

De **strategische visienota 'Essen 2040'** beschrijft de uitdagingen die op Essen afkomen en de doelstellingen die de gemeente voor ogen heeft tegen 2040. Zij bevat gedetailleerde uitwerkingen voor de open ruimte, de bebouwde ruimte (centrumgebied en kernen) en de mobiliteit. Dit vertaalt zich in het wensbeeld Essen 2040.

Twee beleidskaders gaan in detail in op de volgende thema's:

- het beleidskader 'open ruimte' met daarin ontwikkelingsperspectieven voor de verschillende landschapseenheden
- het beleidskader 'levendige kernen' met daarin het gewenst toekomstbeeld voor de verschillende kernen op het grondgebied van Essen.

Het **actieprogramma** beschrijft de acties die de gemeente op korte en middellange termijn wil uitvoeren om het wensbeeld voor Essen mee te realiseren. Deze acties vloeien voort zowel uit de strategische visienota als uit de beleidskaders. Het actieprogramma bevat tevens een systeem van monitoring dat tot doel heeft om op regelmatige tijdstippen de uitvoering van het ruimtelijk beleid op te volgen en zo nodig bij te sturen.

Naast deze inhoudelijke documenten gaat de **procesnota** dieper in op de wijze waarop het beleidsplan ruimte Essen tot stand is gekomen en hoe verschillende partijen en actoren hierbij vanaf het begin zijn betrokken.

Het beleidsplan ruimte Essen is zo vormgegeven dat een lezer die iets wil weten over een bepaald thema, het betreffend beleidskader ter hand kan nemen en hierin alles kan vinden wat betrekking heeft op dat thema. De titels van de beleidskaders zijn hierbij de leidraad.

Om deze beleidskaders echter zo leesbaar mogelijk te maken, zijn het onderzoeksmateriaal, de beschrijving van gehanteerde methodologieën en allerhande achtergrondinformatie opgenomen in een afzonderlijk **onderzoeksrapport**. Wie zich wil verdiepen in de materie, kan dus steeds dit onderzoeksrapport raadplegen. De onderliggende onderzoeksrapporten zijn:

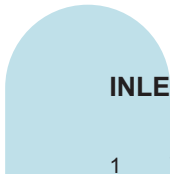
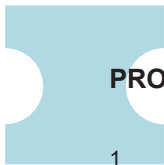
- het onderzoeksrapport 'open en bebouwde ruimte'
- het onderzoeksrapport 'DNA open ruimte'
- het onderzoeksrapport 'levendige kernen'
- het onderzoeksrapport 'verdichting'
- het onderzoeksrapport 'woonbehoeftestudie'.

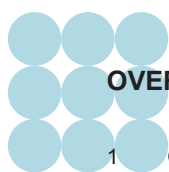
Een beleidskader wordt best samen gelezen met de strategische visienota. Die nota vormt belangrijke achtergrondinformatie over de ambities van het ruimtelijk beleid van de gemeente Essen en plaatst de thema's in een ruimere context. Ook het actieprogramma bevat informatie over prioritair uit te voeren acties die betrekking hebben op een bepaald thema.

Een voorbeeld verduidelijkt het voorgaande. Een lezer die wil weten wat het toekomstbeeld is voor een bepaalde kern, raadpleegt het beleidskader 'levendige kernen'. Om dit toekomstbeeld te kunnen kaderen in de meer globale ambities van het ruimtelijk beleid van de gemeente Essen leest zij of hij de strategische visienota 'Essen 2040'. De concrete acties die het bestuur op korte en middellange termijn wil uitvoeren, zijn beschreven in het actieprogramma. Achtergrondinformatie is te vinden in het onderzoeksrapport.

Voorliggend document is de procesnota.

INHOUD

	INLEIDING	8
1	VAN EEN GEMEENTELIJK RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN NAAR EEN GEMEENTELIJK RUIMTELIJK BELEIDSPLAN	10
2	WETTELIJK KADER	13
	PROCESSHEMA	14
1	MIJLPALEN	16
2	UIT TE VOEREN TAKEN	19

OVERLEG EN PARTICIPATIE

20

1 OVERLEG

22

2 PARTICIPATIE

24

PROCESSTAPPEN EN TIMING

26

INLEIDING

1	VAN EEN GEMEENTELIJK RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN NAAR EEN GEMEENTELIJK RUIMTELIJK BELEIDSPLAN	10
1.1	GEMEENTELIJK RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN ESSEN	10
1.2	BELEIDSPLAN RUIMTE ESSEN	10
1.3	NIEUW VLAAMS EN PROVINCIAAL BELEIDSKADER	11
2	WETTELIJK KADER	13

1 VAN EEN GEMEENTELIJK RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN NAAR EEN GEMEENTELIJK RUIMTELIJK BELEIDSPLAN

1.1 GEMEENTELIJK RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN ESSEN

De gemeente Essen wil samen met alle geïnteresseerde actoren en bewoners nadenken over haar toekomst. Welke ambities kan en mag zij koesteren op de lange termijn? Op welke maatschappelijke en ruimtelijke uitdagingen moet zij een antwoord bieden? Welke kwaliteiten die nu aanwezig zijn, mogen zeker niet verloren gaan? Welke kansen dienen er zich aan? Dat zijn slechts enkele vragen die aan bod moeten komen bij deze denkoefening.

Een dergelijke oefening is al gebeurd bij de opmaak van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Essen. Maar dit document is meer dan vijftien jaar oud. Het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan Essen werd immers goedgekeurd door de deputatie van de provincie Antwerpen op 29 juni 2006.

Ondertussen is er heel wat in de wereld veranderd. Nieuwe thema's duiken op zoals bijvoorbeeld klimaat, demografie, mobiliteit, ongelijkheid en armoede. Dergelijke vraagstukken zijn weinig of niet behandeld in het structuurplan. Vandaar dat de gemeente beslist heeft om een nieuw beleidsdocument op te stellen: het beleidsplan ruimte Essen. Dit document zal dan in de plaats treden van het structuurplan.

1.2 BELEIDSPLAN RUIMTE ESSEN

Beleidsplanning schept nieuwe kansen ten opzichte van de structuurplanning. Het laat toe meer strategisch te plannen, gericht op de noden en prioriteiten die in een gemeente spelen, in plaats van allesomvattend te moeten zijn. Een beleidsplan laat omwille van het flexibel aanbouwmodel van beleidskaders, in aanvulling op de strategische visie voor de lange termijn, toe een meer dynamisch ruimtelijk beleid te voeren. Het kan binnen de uitgezette robuuste beleidslijnen inspelen op onverwachte gebeurtenissen en kansen. Een beleidsplan is tevens per definitie realisatiegericht van aard. De gemeente kan er een daad- en slagkrachtig ruimtelijk beleid mee uitzetten dat doorwerkt tot op het terrein.

Een ruimtelijk beleidsplan bestaat uit een nota die de lange termijn ambities van een gemeente vastlegt: '**strategische visienota Essen 2040**'. Naast deze nota bevat het beleidsplan ruimte Essen ook enkele **beleidskaders**. De gemeente is vrij om hun aantal evenals hun onderwerp te bepalen. Zo bevat het beleidsplan ruimte Essen een beleidskader over de ontwikkelingsperspectieven van de open ruimte en een beleidskader over de toekomst van de dorpen. Dat alles leidt tot het benoemen van een aantal acties die noodzakelijk zijn om de gewenste ambities stap voor stap waar te maken. Wij spreken van het **actieprogramma**. Uiteraard is het belangrijk dat dit programma geen dode letter blijft maar daadwerkelijk jaar na jaar wordt uitgevoerd. Daarom wordt een koppeling gemaakt met de **gemeentelijke beheers- en beleidscyclus** (BBC)

zodat het duidelijk is welke financiële middelen en menskracht beschikbaar zijn om de voorgestelde acties uit te voeren. Deze koppeling kan jaar na jaar worden gemonitord: zitten wij op koers met het uitvoeren van de acties, welke acties zijn uitgevoerd, welke nieuwe acties kunnen worden aangepakt? Enkele **onderzoeksrapporten** onderbouwen de gekozen opties in het beleidsplan. Strikt genomen maken zij er geen deel van uit maar zij vormen wel essentiële achtergrondinformatie. Een voorbeeld van zo'n onderzoeksrapport is een woonbehoeftestudie. Heel eenvoudig gesteld gaat zo'n studie na welke op lange termijn de behoefte aan nieuwe woningen in een gemeente is en welk aanbod er ter beschikking is om deze behoefte in te vullen. Tot slot beschrijft de **procesnota** op welke wijze de gemeente informatie en participatie heeft vorm gegeven tijdens de totstandkoming van het beleidsplan ruimte Essen.

1.3 NIEUW VLAAMS EN PROVINCIAAL BELEIDSKADER

Essen is niet het enig bestuursniveau dat nadenkt over zijn toekomstig ruimtelijk beleid. Ook Vlaanderen en de verschillende provincies werken of hebben al gewerkt aan de opmaak van ruimtelijke beleidsplannen.

Op 20 juli 2018 heeft de Vlaamse regering de strategische visienota beleidsplan ruimte Vlaanderen goedgekeurd, een belangrijke stap op weg naar het beleidsplan ruimte Vlaanderen. Zij wil met haar beleidsplanning een ambitieus veranderingstraject op gang trekken om het bestaand ruimtebeslag beter en intensiever te gebruiken en zo de druk op de open ruimte te verminderen. Het doel is het gemiddeld bijkomend ruimtebeslag terug te dringen van 6 hectare per dag naar 3 hectare per dag in 2025. De inname van nieuwe ruimte moet tegen 2040 volledig gestopt zijn.

De provincieraad van Antwerpen heeft op 26 oktober 2023 het provinciaal beleidsplan ruimte Antwerpen (PBRA) definitief vastgesteld. Hierbij hoort ook het plan-MER. Het provinciaal beleidsplan bestaat uit een strategische visie en drie beleidskaders: 'sterke netwerken: ruimte en mobiliteit', 'levendige kernen' en 'verdichten en ontdichten van de ruimte'.

Het spreekt voor zich dat de gemeente bij de opmaak van haar ruimtelijk beleidsplan afstemming beoogt met het denkwerk van de andere beleidsniveaus.

2 WETTELIJK KADER

Een ruimtelijk beleidsplan bestaat (artikel 2.1.1 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening VCRO) uit een strategische visie en één of meer beleidskader(s) die samen het kader aangeven voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling. Het ruimtelijk beleidsplan is erop gericht samenhang te brengen in de voorbereiding, de vaststelling en de uitvoering van beslissingen in de ruimtelijke ordening. Het is realisatiegericht.

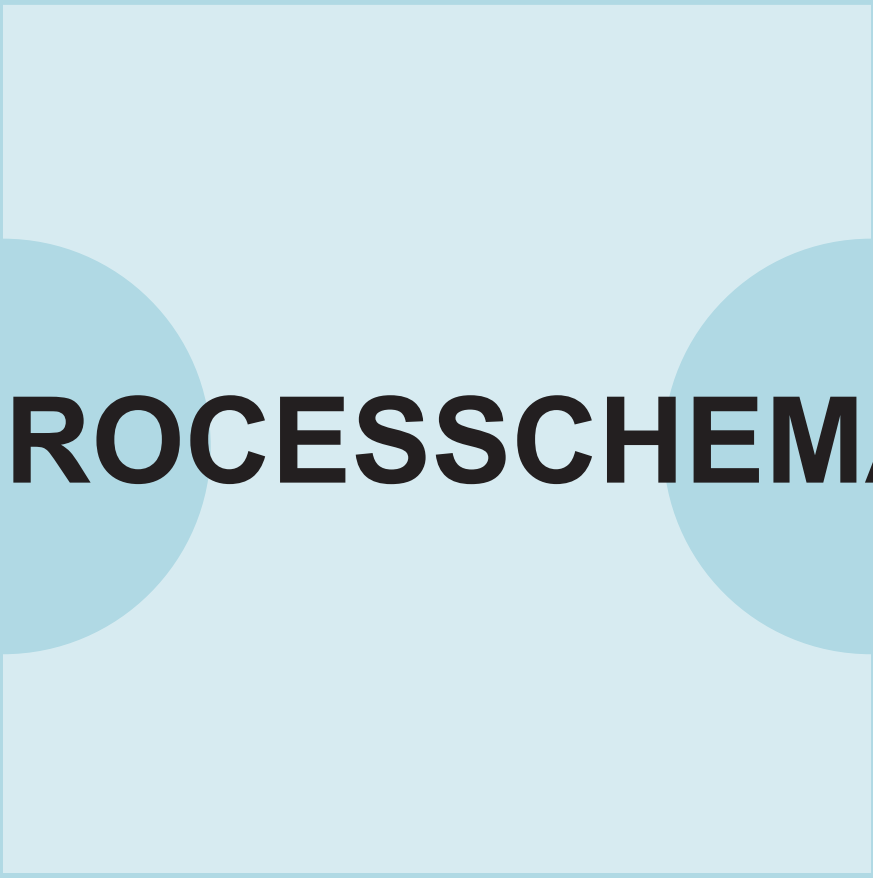
Het besluit van de Vlaamse regering tot bepaling van nadere regels voor de opmaak, de vaststelling en de herziening van ruimtelijke beleidsplannen en tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse regering trad in werking op 5 mei 2018 (goedkeuring door de Vlaamse regering op 30 maart 2018). Het verduidelijkt de spelregels die moeten worden gevolgd bij de opmaak van een ruimtelijk beleidsplan.

Voorliggende nota houdt conform artikel 2.1.12, derde lid VCRO en artikel 36 van het uitvoeringsbesluit, de procesinformatie bij en gaat in op de manier waarop het communicatie- en participatieproces wordt gevoerd. De procesnota is een informatief en evolutief document dat in de loop van het planningsproces wordt aangevuld. Zij geeft dus een overzicht van de genomen en/of nog te nemen procedurestappen vanaf de opstart tot de goedkeuring en bevat informatie over de actoren, de wijze van participatie, de manier waarop met de resultaten van de participatie is omgesprongen.

De vraag stelt zich of de opmaak van een ruimtelijk beleidsplan plan-MER plichtig is. Plan-MER-plichtig betekent dat een milieueffectenrapportage (MER) noodzakelijk is bij de opmaak van het beleidsplan. Zo'n plan-MER heeft tot doel om de milieueffecten van de gekozen planopties in kaart te brengen en er zo voor te zorgen dat deze effecten mee in de afweging worden betrokken. Voorbeelden van effecten die bij zo'n MER kunnen worden bestudeerd, zijn gevolgen op vlak van mobiliteit, water, lucht, biodiversiteit, klimaat, bodem enz.¹ Het antwoord op deze vraag is niet eenduidig ja of neen. De gemeente heeft er echter voor geopteerd om samen met de opmaak van het beleidsplan ook een plan-MER te laten opmaken. Op die manier worden beide planningsprocessen samen uitgevoerd en kunnen de ruimtelijke beleidskeuzes ook het best worden onderbouwd en gemotiveerd.

¹ De Europese richtlijn plan-MER-Richtlijn 2001/42/EG "Betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's bepaalt voor welke plannen en programma's een milieueffectenbeoordeling noodzakelijk is en waaraan deze milieueffectenbeoordeling moet beantwoorden. Deze richtlijn werd uitgevaardigd om een hoog niveau van milieubescherming te bekomen en ervoor te zorgen dat milieuoverwegingen tijdens de voorbereiding en ontwikkeling van plannen en programma's zouden worden geïntegreerd. De milieueffectenbeoordeling heeft dus als doel om reeds tijdens de opmaak van het plan of programma in te schatten welke milieueffecten ten gevolge van het plan of programma kunnen worden veroorzaakt zodat het plan of programma nog kan worden bijgesteld alvorens het definitief wordt vastgesteld.

Artikel 4.3 van deze Europese plan-MER richtlijn (2001/42/EG) stelt: "Voor plannen en programma's die deel uitmaken van een hiërarchie van plannen en programma's houden de lidstaten, om overlapping van beoordelingen te voorkomen, rekening met het feit dat de beoordeling, overeenkomstig deze richtlijn, op verschillende niveaus van de hiërarchie wordt uitgevoerd." In Vlaanderen is de MER-regelgeving verder uitgewerkt in het Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid van 5 april 1995 (DABM). Een ruimtelijk beleidsplan voldoet aan de voorwaarden van een plan of programma in de zin van het DABM. In die zin wordt het gemeentelijk ruimtelijk beleidsplan tijdens de opmaak onderworpen aan een milieueffectenbeoordeling en kan op basis van de informatie uit deze effectenbeoordeling het betreffend beleidsplan, waar mogelijk, tijdens de ontwerpfase nog worden bijgesteld. De milieueffectenbeoordeling wordt zo optimaal mogelijk ingepast in de decretaal voorgeschreven procedure voor een ruimtelijk beleidsplan en er is een constante inhoudelijke wisselwerking tussen beide plannen.

PROCESSSCHEMA

1	MIJLPALEN	16
1.1	CONCEPTNOTA	18
1.2	KENNISGEVING PLAN-MER	18
1.3	VOORONTWERP BELEIDSPLAN RUIMTE ESSEN	18
1.4	ONTWERP BELEIDSPLAN RUIMTE ESSEN	18
1.5	ONTWERP PLAN-MER	18
1.6	PLAN-MER	19
1.7	DEFINITIEF BELEIDSPLAN RUIMTE ESSEN	19
2	UIT TE VOEREN TAKEN	19

1 MIJLPALEN

Het procesverloop voor de opmaak van een ruimtelijk beleidsplan is vastgelegd in de VCRO en in het uitvoeringsbesluit. Overeenkomstig het Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid van 5 april 1995 (DABM) wordt rekening gehouden met de procedure van het milieueffectenrapport. De opmaak van het beleidsplan ruimte Essen volgt dus de geïntegreerde procedure waarbij het plan-milieueffectenrapport zo optimaal mogelijk wordt ingepast in de procedure voor het ruimtelijk beleidsplan en er een constante inhoudelijke wisselwerking plaatsvindt tussen beide plannen. Beleidsplannen komen tot stand in een procedure die participatie en overleg garandeert in elke fase van de opmaak.

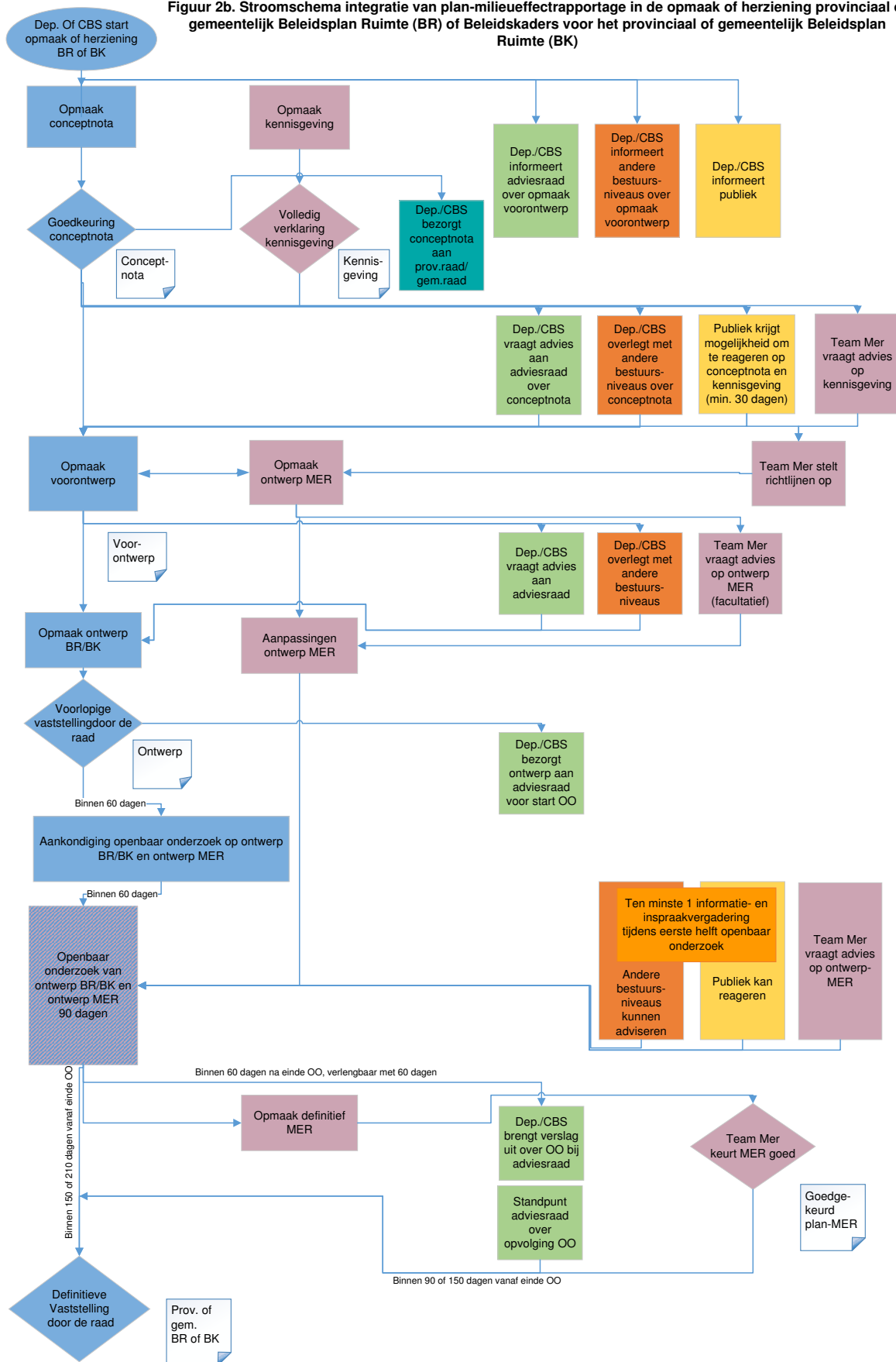
Bij de opmaak van het gemeentelijk ruimtelijk beleidsplan Essen zijn volgende mijlpalen te onderscheiden:

Het schema hiernaast bevat het procesverloop voor de opmaak van een ruimtelijk beleidsplan, zoals vastgesteld in de VCRO en het uitvoeringsbesluit.

spoor beleidsplanning	spoor milieueffectenrapportage
- opmaak conceptnota	- opmaak kennisgeving plan-MER
- opmaak voorontwerp beleidsplan ruimte Essen	- opmaak ontwerp plan-MER
- opmaak ontwerp beleidsplan ruimte Essen	- aanpassingen ontwerp plan-MER
- definitief vastgesteld beleidsplan ruimte Essen	- goedgekeurd plan-MER

figuur 2 mijlpalen beleidsplan ruimte Essen, geïntegreerde procedure

Figuur 2b. Stroomschema integratie van plan-milieueffectrapportage in de opmaak of herziening provinciaal of gemeentelijk Beleidsplan Ruimte (BR) of Beleidskaders voor het provinciaal of gemeentelijk Beleidsplan Ruimte (BK)

figuur 3 stroomschema procesverloop opmaak ruimtelijk beleidsplan met integratie plan-milieueffectrapportage

1.1 CONCEPTNOTA

Nergens is gedetailleerd vastgesteld wat de inhoud van een conceptnota kan zijn. Het besluit van de Vlaamse regering d.d. 30 maart 2018 stelt gewoon dat een conceptnota op hoofdlijnen aangeeft welk ruimtelijk beleid een gemeente in de toekomst wil voeren. Zij geeft kernachtig de ambities op dit vlak weer. Zij vormt het voorwerp van een publieke consultatie. Dat betekent dat alle bewoners, de GECORO, de gemeenteraadsleden, de nabuurgemeenten kunnen reageren op de geformuleerde ambities. De spelregels van deze publieke consultatie zijn vastgesteld in bovengenoemd besluit.

De gemeente heeft daarom getracht om in haar conceptnota zo duidelijk mogelijk aan te geven welke krachtlijnen zij wil hanteren voor het toekomstig ruimtelijk beleid en wat dan de mogelijke gevolgen zijn op gebied van ruimtelijke ordening. Uiteraard is dit geen beslist beleid maar wel een aanzet voor verdere discussie en visievorming. Ook is aangegeven welk onderzoek noodzakelijk is om de visie en de krachtlijnen goed en gemotiveerd te onderbouwen.

1.2 KENNISGEVING PLAN-MER

De kennisgeving wil de bevolking en de administraties informeren over het voornemen van de gemeente om een plan-MER voor haar ruimtelijk beleidsplan op te stellen. Zij beschrijft de onderzoeksmethodiek die zal worden toegepast om de milieueffecten voor het beleidsplan ruimte Essen te onderzoeken. Daarnaast is het de bedoeling om zinvolle reacties en informatie te verzamelen die een meerwaarde bieden voor het milieueffectenonderzoek. De kennisgeving vormt dus een uitnodiging om mee te denken over de gewenste inhoud van het milieueffectrapport. Zij geeft aan wat in het eigenlijk plan-MER zal worden onderzocht en hoe dat zal gebeuren.

Het opmaken en voorstellen van de kennisgeving is de eerste formele stap in de m.e.r.-procedure. De kennisgeving vormt de blauwdruk van het milieueffectrapport (MER) dat in een volgende stap op basis van dit document en van de richtlijnen van de bevoegde administratie zal worden opgesteld.

Op basis van de kennisgeving krijgen de bewoners en alle betrokken administraties de mogelijkheid om

opmerkingen te geven over de gewenste inhoud van het milieueffectrapport, over de mogelijke effecten die met het plan samenhangen en over de manier waarop de effecten zullen worden bestudeerd en beoordeeld.

1.3 VOORONTWERP BELEIDSPLAN RUIMTE ESSEN

De tweede mijlpaal bestaat in de opmaak van een voorontwerp beleidsplan ruimte Essen. Dat document vormt een eerste geïntegreerde versie van het beleidsplan met de strategische visienota, de beleidskaders en het actieprogramma. Het vormt het voorwerp van een adviesronde met alle relevante administraties van de verschillende beleidsniveaus. Op basis van de opmerkingen wordt het voorontwerp beleidsplan Essen herwerkt tot een ontwerp beleidsplan Essen.

1.4 ONTWERP BELEIDSPLAN RUIMTE ESSEN

Het ontwerp beleidsplan ruimte Essen wordt voor voorlopige aanvaarding aan de gemeenteraad voorgelegd. Dat betekent dat de gemeenteraad zich uitsprekt over de inhoud van het document en zich hiermee akkoord verklaart. Het woord 'voorlopig' duidt op het feit dat na deze gemeenteraadsbeslissing er een openbaar onderzoek plaatsvindt waarbij iedereen haar of zijn opmerkingen kan geven op het beleidsplan. De gemeentelijke commissie voor ruimtelijke ordening (GECORO) bundelt al deze opmerkingen en formuleert hierover een advies ten behoeve van de gemeenteraad. Dat betekent dat de GECORO elk bezwaar bekijkt en een advies uitbrengt of volgens haar dit bezwaar al dan niet gerechtvaardigd is en dus al dan niet tot een aanpassing van het plan kan leiden. Uiteindelijk leidt dit tot een 'verbeterd' plan dat opnieuw wordt voorgelegd aan de gemeenteraad voor de definitieve aanvaarding.

1.5 ONTWERP PLAN-MER

Het ontwerp plan-MER beschrijft de positieve en negatieve effecten op het milieu van het ruimtelijk beleidsplan. Het vertrekt daarbij van de aanpak, voorgesteld in de kennisgeving, en houdt rekening met de door het team Omgevingseffecten voorgeschreven richtlijnen. Het komt tot stand in interactie met de opmaak van het beleidsplan

2 UIT TE VOEREN TAKEN

en draagt zo bij tot een optimalisatie van het plan vanuit milieuoogpunt. Het wordt voor advies voorgelegd aan een aantal instanties. Het wordt samen met het ontwerp beleidsplan ruimte Essen onderworpen aan een openbaar onderzoek.

1.6 PLAN-MER

Na afloop van het openbaar onderzoek keurt het team Omgevingseffecten het milieueffectrapport goed, eventueel mits aanpassingen die op basis van het advies en de inspraak nodig zouden zijn gebleken. De goedkeuring van het plan-MER moet gebeuren voor de definitieve vaststelling van het beleidsplan. Bij de definitieve vaststelling van het beleidsplan moet rekening worden gehouden met de resultaten van het plan-MER.

1.7 DEFINITIEF BELEIDSPLAN RUIMTE ESSEN

Na de definitieve aanvaarding door de gemeenteraad beschikt Essen dus over een goedgekeurd ruimtelijk beleidsplan dat in de plaats is getreden van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan. Ruimtelijke beleidsplannen zijn decretaal niet onderworpen aan een goedkeuringstoezicht vanwege de provincie.

Om te komen tot een goedgekeurd beleidsplan ruimte Essen worden een aantal taken uitgevoerd:

- taak 1: nota 'planningsproces en communicatie'
- taak 2: evaluatie van het ruimtelijk beleid en de planningscontext
- taak 3: woonbehoeftestudie (lichte versie)
- taak 4: conceptnota
- taak 5: onderzoeksrapporten en beleidskaders
- taak 6: strategische visienota
- taak 7: actieplan
- taak 8: voorontwerp ruimtelijk beleidsplan Essen
- taak 9: ontwerp ruimtelijk beleidsplan Essen
- taak 10: definitief beleidsplan ruimte Essen.

Voor de opmaak van plan-MER kunnen op hoofdlijnen volgende taken worden onderscheiden:

- taak a: opmaak kennisgeving
- taak b: opmaak ontwerp plan-MER
- taak c: opmaak definitief plan-MER.

OVERLEG EN PARTICIPATIE

1	OVERLEG	22
1.1	OPGERICHTE OVERLEGORGANEN	22
1.2	BESTAANDE OVERLEGORGANEN	23
2	PARTICIPATIE	24
2.1	BREDE BEVOLKING	24
2.2	RONDETAfelGESPREK	24

1 OVERLEG

De tijd dat een ruimtelijk plan puur binnenskamers werd opgemaakt, met inspraakmogelijkheden als het plan al in procedure was gebracht, is voorbij. Het ‘ambacht’ heeft zich verruimd tot een participatief proces. Essen hecht veel waarde aan coproductie met uiteenlopende belanghebbenden. Op die manier kunnen ideeën, meningen en bekommernissen worden verzameld en voorstellen van de gemeente en het ontwerp bureau worden afgetoetst en wordt gewerkt aan draagvlakverwerving voor het ruimtelijk plan.

Het besluit van de Vlaamse regering benadrukt het belang van een goed uitgebouwde overleg- en participatiestructuur bij de totstandkoming van zo’n ruimtelijk beleidsplan. Het is belangrijk dat alle relevante actoren en partijen de kans krijgen om mee na te denken over het gewenst toekomstbeeld van de gemeente en dit van bij de start van het proces. De wijze waarop de gemeente dit overleg en deze participatie wil vormgeven, is neergeschreven in voorliggende procesnota. Deze nota zal gedurende heel het proces worden aangevuld en bijgewerkt. Zij is raadpleegbaar op de website van de gemeente.

1.1 OPGERICHTE OVERLEGORGANEN

Om de opmaak van het beleidsplan ruimte Essen intensief te begeleiden zijn volgende overlegorganen in het leven geroepen.

Taskforce

De ‘taskforce’ is het dagelijks bestuur en fungeert als schakel tussen het gemeentebestuur en de ontwerper. Volgende personen maken deel uit van de taskforce:

- Arno Aerden (schepen van o.a. ruimtelijke ordening)
- Peter De Smedt (afdelingshoofd technische diensten)
- Sonja Van Aert (diensthoofd milieu)
- Jef Pleysier (diensthoofd openbare werken)
- Kristin Poelmans (diensthoofd ruimtelijke ordening) (tot augustus 2021)
- Steven Van Gool (medewerker ruimtelijke ordening)
- Kathleen Vanagtmale (huisvestingsambtenaar)
- Paul Wuillaume en Fien Batens (ontwerpbureau OMGEVING).

Uitbreiding ervan kan plaatsvinden naargelang de inhoud van de agenda en de te bespreken thema’s (bijvoorbeeld bijkomende deskundigen vanuit de gemeentelijke administratie zoals de communicatiedienst, de milieudienst, de dienst mobiliteit, de dienst woonbeleid). In functie van de bespreking van mogelijke grensoverschrijdende aspecten kan het ook zinvol zijn om occasioneel de gemeente Roosendaal uit te nodigen.

De taskforce komt in principe elke maand samen in het gemeentehuis of digitaal via teams.

Begeleidingsgroep

De begeleidingsgroep heeft tot doel ‘sectorale’ belangen (bijvoorbeeld mobiliteit, lokale economie, milieu en duurzaamheid, groen, wonen) in een ruimer en in een ruimtelijk perspectief te plaatsen. Op die manier werkt zij mee aan draagvlakverwerving voor de te nemen beleidsopties en heeft zij het mandaat om bepaalde ‘knopen’ door te hakken. Binnen de begeleidingsgroep worden in een ruim forum de voorstellen en de inhoudelijke krachtlijnen besproken die in de taskforce zijn voorbereid.

De begeleidingsgroep bestaat uit alle leden van het college, de algemeen directeur, alle relevante

gemeentelijke diensten. Zowel de provincie Antwerpen als het departement Omgeving van de Vlaamse overheid kunnen worden uitgenodigd op de vergaderingen van de begeleidingsgroep. Vertegenwoordigers van elke gemeenteraadsfractie kunnen deel uitmaken van de taskforce en krijgen dus de kans om mee de toekomst van Essen vorm te geven.

Volgende personen maken deel uit van de begeleidingsgroep:

- de taskforce
- collegeleden (niet in taskforce):
 - Gaston Van Tichelt (burgemeester)
 - Helmut Jaspers (schepen van o.a. leefmilieu en duurzaamheid)
 - Dirk Konings (schepen van o.a. financiën)
 - Brigitte Quick (schepen van o.a. mobiliteit)
 - Brigitte Van Aert (schepen van o.a. sport en toerisme)
- Ivan Kockx (algemeen directeur)
- vertegenwoordigers van de fracties van de gemeenteraad:
 - Marc Scheepers (Vlaams Belang)
 - Tom Bevers (N-VA/PLE)
 - Joke Hennekam (Vooruit)
 - Steff Nouws (CD&V)
- relevante gemeentelijke diensten
 - cultuurdienst: Wekke Buyens
 - SDG's (sustainable development goals) / duurzaamheid: Kirsten Van Hooydonck/Mieke Suykerbuyk
 - jeugd: Diede Baeyens/Hanne Beyers
 - lokale economie: Peter De Smedt (zie taskforce)
 - milieu: Sonja Van Aert (zie taskforce)
 - openbare infrastructuur: Jef Pleysier (zie taskforce)
 - welzijn: Dieter Berebrouckx (tot mei 2022)
 - sport: Anouk Doggen/Ruben Kustermans
- provincie Antwerpen (dienst ruimtelijke planning): Kate Van der Straeten en Ward Joppen
- Vlaamse overheid (departement Omgeving): Bram Van Ballaer en Filip Hendriks

De begeleidingsgroep komt op afroep samen.

1.2 BESTAANDE OVERLEGORGANEN

Uiteraard is het belangrijk om tijdens het procesverloop rekening te houden met de bestaande reguliere overlegorganen zoals de GECORO, andere adviesraden, het college van burgemeester en schepenen, de algemene commissie van de gemeenteraad, de gemeenteraad enz.).

2 PARTICIPATIE

Relevante stakeholders (inwoners, adviesraden, gemeenteraadsleden, actoren van het middenveld, andere overheden enz.) krijgen een stem bij de totstandkoming van het beleidsplan ruimte Essen.

2.1 BREDE BEVOLKING

De gemeente wenst alle geïnteresseerde bewoners te betrekken via de formule van 'dorpsdebatten'. Tijdens deze debatten worden deze uitgedaagd om mee na te denken over de kwaliteiten van hun dorp, mogelijke bedreigingen die deze aantasten, gewenste en niet-gewenste ontwikkelingen enz. De participatiemomenten (dorpsdebatten) worden georganiseerd door de gemeente (bekendmaking, locatie enz.).

Een dialoogcafé 'Essen 2040' is een debatavond die later in het proces heeft plaatsgevonden, dus na de dorpsdebatten.

De communicatie en informatie tijdens de fase van het openbaar onderzoek wordt beperkt tot de wettelijke voorziene informatie- en inspraakavond. De klemtoon van participatie en communicatie ligt in het beleidsplan ruimte Essen in de periode voor de voorlopige aanvaarding van het 'beleidsplan ruimte Essen' door de gemeenteraad en niet daarna.

2.2 RONDETAfelGESPREK

De rondetafelgesprekken hebben tot doel in te gaan op het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan, zijn troeven en knelpunten. Het is belangrijk om bij de opmaak van gemeentelijk ruimtelijk beleidsplan maximaal verder te bouwen op eerdere ervaringen met het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan. Er wordt nagegaan welke acties uit het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan uitgevoerd zijn, welke niet en waarom niet. Sommige acties kunnen niet meer relevant zijn als gevolg van een gewijzigde context op het terrein, nieuwe inzichten of nieuwe demografische of maatschappelijke ontwikkelingen. Bepaalde strategische richtsnoeren van het structuurplan kunnen echter wel waardevol blijven en worden dan ook opgepikt in het op te maken beleidsplan ruimte Essen. Nadien worden potentiële kernthema's besproken die zeker in het nieuw beleidsplan aan bod zouden moeten komen.

Twee rondetafelgesprekken worden georganiseerd. De eerste ronde tafel groepeerde de gemeentelijke diensten. Zij heeft plaatsgevonden op dinsdag 28 april 2020 om 9 u. De tweede richt zich specifiek tot de adviesraden (GECORO en andere raden). Zij heeft plaatsgehad op donderdag 14 mei 2020 om 19.30 u.

PROCESSTAPPEN EN TIMING

De gemeente had oorspronkelijk de intentie om over een goedgekeurd ruimtelijk beleidsplan te beschikken tegen de zomer van 2023. Om deze ambitie waar te maken zijn een strak tijdschema en goed doordachte en efficiënte overlegmomenten opgesteld. Vandaar dat in bijgevoegd schema een timing is uitgewerkt. Omwille van een aantal omstandigheden is deze timing niet gehaald. De definitieve vaststelling van het beleidsplan ruimte Essen heeft plaatsgevonden tijdens de gemeenteraad van 27 februari 2024.

	geplande timing	reële timing
taak 1: nota 'planningsproces en communicatie'	februari tot en met mei 2020	februari tot en met juni 2020
- taskforce 1		19 februari 2020
- taskforce 2		2 april 2020
- GECORO 1		11 maart 2020
- commissie Omgeving 1		21 april 2020
- begeleidingsgroep 1		28 mei 2020
- college: goedkeuring procesnota		juni 2020

	geplande timing	reële timing
taak 2: evaluatie ruimtelijk beleid en planningscontext	april, mei 2020	april, mei 2020
- rondetafelgesprek 1		28 april 2020
- rondetafelgesprek 2		14 mei 2020

	geplande timing	reële timing
taak 3: woonbehoeftestudie	mei tot en met december 2020	mei tot en met december 2020
- taskforce 3		5 mei 2020
- taskforce 4		niet behandeld
- taskforce 5		7 juli 2020
- bilateraal overleg provincie Antwerpen		10 augustus 2020
- taskforce 6		25 augustus 2020
- college		2 september 2020
- taskforce 7		29 september 2020
- commissie Omgeving 2		24 november 2020
- GECORO 2		25 november 2020
- begeleidingsgroep 2		30 november 2020
- taskforce 9		12 januari 2021
- lokaal woonoverleg		8 juni 2021

	geplande timing	reële timing
taak 4: conceptnota	juni 2020 tot en met maart 2021	juni 2020 tot en met juni 2021
- taskforce 5		7 juli 2020
- college		5 augustus 2020
- taskforce 6		25 augustus 2020
- taskforce 7		29 september 2020
- taskforce 8		27 oktober 2020
- college		18 november 2020
- GECORO 2		25 november 2020
- begeleidingsgroep 2		30 november 2020
- eerste reeks van dorpsdebatten (twee avonden)	november 2020	niet plaatsgevonden, verschoven naar taak 5

- taskforce 9		12 januari 2021
- overleg communicatiedienst		22 januari 2021
- taskforce 10		2 februari 2021
- commissie Omgeving 3		9 februari 2021
- college		24 februari 2021
- taskforce 11		2 maart 2021
- college		28 april 2021
- GECORO 3		28 april 2021
- landbouwrapad		2 juni 2021
- milieuraad		24 juni 2021
- publieke consultatie (60 dagen)		mei en juni 2021
- taskforce 17		13 oktober 2021

taak a: kennisgeving plan-MER	geplande timing	werkelijke timing
deeltaken	juni tot en met oktober 2020	januari tot en met april 2021
- opmaak kennisgeving		januari - februari 2021
- taskforce 11		2 maart 2021
- college		24 februari 2021
- college		31 maart 2021
- college		28 april 2021
- aanpassingen kennisgeving		
- richtlijnenvergadering		niet plaatsgevonden

	geplande timing	reële timing
taak 5: onderzoeksrapporten en beleidskaders	april 2020 tot en met april 2021	april 2020 tot en met maart 2022
- taskforce 4		2 juni 2020 (open ruimte)
- taskforce 5		7 juli 2020 (open ruimte)
- taskforce 6		25 augustus 2020 (kernen)
- taskforce 7		29 september 2020 (kernen)
- taskforce 8		27 oktober 2020 (open ruimte)
- taskforce 9		12 januari 2021 (kernen)
- taskforce 10		niet behandeld
- college		24 februari 2021 (open ruimte)
- GECORO 3		28 april 2021
- taskforce 11		2 maart 2021 (open ruimte)
- taskforce 12		1 april 2021 (open ruimte en kernen)
- bilateraal overleg provincie Antwerpen		26 april 2021 (Horendonk)
- taskforce 13		27 april 2021 (open ruimte en kernen)
- bilateraal overleg provincie Antwerpen		29 april 2021 (open ruimte en landbouw)
- taskforce 14		1 juni 2021 (open ruimte en kernen)
- taskforce 15		6 juli 2021 (open ruimte en kernen)
- college		18 augustus 2021 (open ruimte)
- taskforce 16		3 september 2021 (open ruimte en kernen)
- taskforce 18		24 november 2021 (kernen)

- college		8 december 2021 (open ruimte en kernen)
- eerste reeks van dorpsdebatten (twee avonden)		voorzien op 7 en 8 december 2022 maar niet plaatsgevonden wegens Covid-19
- taskforce 19		21 december 2021 (kernen)
- taskforce 20		11 januari 2022 (kernen)
- college		12 januari 2022 (Horendonk)
- commissie Omgeving 4		18 januari 2022 (open ruimte en kernen)
- GECORO 4		19 januari 2022 (open ruimte en kernen)
- taskforce 21		8 februari 2022 (open ruimte en kernen)
- overleg Vectris in functie van afstemming met mobiliteit		22 februari 2022
- begeleidingsgroep 3		24 februari 2022
- tweede reeks van dorpsdebatten (vervangen door een digitale bevraging via Maptionnaire)		februari - maart 2022
- college		22 maart 2022 (toelichting beleidskaders)

	geplande timing	reële timing
taak 6: strategische visienota	maart 2021 tot en met juli 2021	oktober 2021 tot en met maart 2022
- taskforce 18		24 november 2021
- taskforce 19		21 december 2021
- taskforce 20		11 januari 2022
- college		23 maart 2022

	geplande timing	reële timing
taak 7: actieplan	september tot en met november 2021	maart tot en met april 2022
- taskforce 22		22 maart 2022
- taskforce 23		12 april 2022
- college		15 juni 2022

	geplande timing	reële timing
taak 8: voorontwerp ruimtelijk beleidsplan Essen	oktober 2021 tot en met januari 2022	maart tot en met december 2022
- taskforce 16		niet behandeld
- taskforce 17		niet behandeld
- taskforce 22		eerste helft maart 2022
- taskforce 23		12 april 2022
- workshop MER-deskundigen en OMGEVING		7 juni 2022
- commissie Omgeving 5		3 mei 2022
- GECORO 5		4 mei 2022
- begeleidingsgroep 4		9 mei 2022
- taskforce 24		24 mei 2022
- taskforce 25		21 juni 2022
- taskforce 26		6 september 2022 (studie lint 'Spijker')
- college (studie lint 'Spijker')		14 september 2022
- college (goedkeuring voorontwerp beleidsplan)		21 september 2022
- dialoogcafé 'Essen 2040'		22 september 2022
- taskforce 27 (studie lint 'Spijker')		25 oktober 2022

- adviesronde (departement Omgeving, provincie Antwerpen, nabuurgemeenten)		1 november tot en met 31 december 2022
- GECORO 6		22 november 2022
- college (studie lint 'Spijker')		14 december 2022

	geplande timing	reële timing
taak 9: ontwerp ruimtelijk beleidsplan Essen	februari tot en met juni 2022	januari en met maart 2023
- begeleidingsgroep 5		
- taskforce 28		25 januari 2023
- college (goedkeuring ontwerp beleidsplan)		22 februari 2023
- commissie Omgeving 6		22 maart 2023
- gemeenteraad 1 (voorlopige vaststelling)		28 maart 2023

taak b: opmaak ontwerp-plan-MER	geplande timing	werkelijke timing
	november 2021 tot februari 2022	februari - maart 2023
- college (toelichting ontwerp plan-MER)		niet plaatsgevonden
- gemeenteraad 1 (kennisname)		28 maart 2023

taak c: opmaak definitief plan-MER	geplande timing	werkelijke timing
	januari - februari 2023	december 2023 - januari 2024
- goedkeuring plan-MER door Team Omgevingseffecten		22 januari 2024

	geplande timing	reële timing
taak 10: definitief ruimtelijk beleidsplan Essen	augustus 2022 tot en met april 2023	juli 2023 tot en met februari 2024
- taskforce 29		18 april 2023
- informeel infomoment		12 juni 2023
- openbaar onderzoek		27 juli tot en met 24 oktober 2023
- informatie en inspraakvergadering		4 september 2023
- taskforce 30		7 november 2023
- taskforce 31		28 november 2023
- GECORO 7		18 december 2023
- college		10 januari 2024
- commissie Omgeving 7		22 februari 2024
- gemeenteraad 2 (definitieve vaststelling) ²	april 2023	27 februari 2024

² Zonder een vraag tot verlenging moet de gemeenteraad 150 dagen na het einde van het openbaar onderzoek het ruimtelijk beleidsplan definitief vaststellen.

Zoals het schema aangeeft is er tijdens het proces een vertraging van 10 maanden opgelopen ten opzichte van het oorspronkelijk vooropgesteld tijdschema. Waar aanvankelijk de definitieve vaststelling van het beleidsplan ruimte Essen voorzien was tijdens de gemeenteraad van april 2023, is dit slechts kunnen gebeuren tijdens de gemeenteraad van februari 2024. Volgende oorzaken liggen aan de basis van deze vertraging.

- Eerst en vooral heeft de Covid-19 pandemie voor roet in het eten gegooid. Waar in heel het proces de meer 'klassieke' dorpsdebatten waren ingepland, hebben deze fysieke debatten omwille van de strenge veiligheidsregels niet kunnen plaatsvinden. Het was ook niet duidelijk wanneer deze zouden kunnen worden georganiseerd omwille van de onvoorspelbaarheid van de evolutie van het ziektebeeld.
- Uiteindelijk is er gezocht naar alternatieven voor de fysieke dorpsdebatten. De gemeente heeft gekozen om gebruik te maken van de digitale tool 'Maptionnaire'. Deze tool faciliteert digitale participatie op een leuke, laagdrempelige en visuele manier. Het is een participatie-instrument waarmee ideeën en belevingen letterlijk op kaart kunnen worden gezet. Naast het stellen van allerlei vragen, kan een Maptionnaire enquête worden gebruikt als digitale kaart waarop respondenten kunnen tekenen en pins plaatsen. Het ontwikkelen van de tool, op maat gesneden voor Essen, heeft ook enige tijd in beslag genomen.
- Vervolgens heeft de gemeente tijdens het proces nog bijkomend (ontwerpend) onderzoek gevraagd dat ook een extra tijdbesteding heeft vereist. Als voorbeelden worden vernoemd: het ontwerpend onderzoek voor de verdichtingsmogelijkheden in de kern van Horendonk en voor de gedeeltelijke aansnijding van het woonuitbreidingsgebied, het ontwerpend onderzoek voor het lint 'Spijker' in functie van de herziening van het RUP 'Spijker'.
- Tot slot is als gevolg van een procedurefout het openbaar onderzoek dat aanvankelijk gepland was vanaf 2 mei tot en met 30 juli 2023, moeten worden hernomen. Het heeft plaatsgevonden vanaf 27 juli tot en met 24 oktober 2023.

